

Βιβλίο Βορείος Τομέας Κοινωνία

<https://pyrranews.gr/me-megali-epitychia-pragmatopoiithike-ston-ioniko-syndesmo-i-parousiasi-tou-vivliou-panos-geramanis-laikoi-vardoi-stigmes-apo-ti-zoi-tous/>

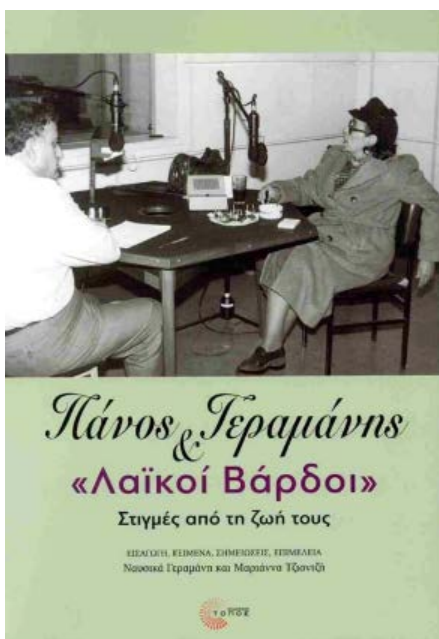
Με μεγάλη επιτυχία πραγματοποιήθηκε στον Ιωνικό Σύνδεσμο η παρουσίαση του βιβλίου: «Πάνος Γεραμάνης & «Λαϊκοί Βάρδοι» – Στιγμές από τη ζωή τους»

Δημοσιεύτηκε: 11 Ιουνίου 2026

Το βράδυ της Τετάρτης 10 Ιουνίου 2026, στην Αίθουσα «Στράτος Μελεμενής», του Ιωνικού Συνδέσμου, στη Νέα Ιωνία Αττικής, πραγματοποιήθηκε με μεγάλη επιτυχία η ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα παρουσίαση του βιβλίου: «Πάνος Γεραμάνης & «Λαϊκοί Βάρδοι»-Στιγμές από τη ζωή τους», που κυκλοφορεί από τις Εκδόσεις «Τόπος», σε εισαγωγή, κείμενα, σημειώσεις και επιμέλεια της κ. Ναυσικάς Γεραμάνη, συζύγου του Πάνου Γεραμάνη, και της κ. Μαριάννας Τζιαντζή.

Ρεπορτάζ-Φωτογραφίες-Βίντεο: Παναγιώτα Σούγια

- <https://youtu.be/RUKk8AbJeIM?si=DBbbw84mefPTsest>
- <https://youtu.be/zcnLHclLZ70?si=yHuq1smv20E62dMG><https://youtu.be/uXiFVCGxaRI?si=hwhHxm9p1YXBP6A>
- <https://youtu.be/j4Q2m1-Dv5A?si=yP-B4PdNlrnGW-OM>
- https://youtu.be/boDsVEZDkSw?si=p7Lk3tNFq_toe9pw
- https://youtu.be/uXiFVCGxaRI?si=-4s1AjkH_KycMSG3
- <https://youtu.be/zcnLHclLZ70?si=yHuq1smv20E62dMG>
- <https://youtu.be/1AuGpgguMFY?si=5BW10XKjwCWzhJ6F>

Την εκδήλωση προλόγισε ο Πρόεδρος του Ιωνικού Συνδέσμου, κ. Γιάννης Κοντίσης, λέγοντας πως: «Δημοτικό τραγούδι, μικρασιατικό, ρεμπέτικο, λαϊκό είναι μια συνέχεια. Είναι μια ιστορική συνέχεια, που, κακώς, κάποιοι έχουν προσπαθήσει να την κόψουν, θεωρώντας ότι το ρεμπέτικο τραγούδι, για παράδειγμα, ήταν ένα κομμάτι, που αφορούσε μόνο τον υπόκοσμο και κανέναν άλλον. Και, βέβαια, αν πάμε στα λόγια του Παναγιώτη Κουνάδη, ότι «ένας δίσκος, που πουλάει 100 και 200 χιλιάδες δίσκους, δεν είναι δυνατόν να μην το λάβουμε υπόψην.».

Αυτό είναι το πρώτο στοιχείο, που θα 'θελα να πω. Το δεύτερο είναι ότι εδώ στη Νέα Ιωνία αρεσκομάστε πάρα πολύ να μιλάμε για τη Μικρασιατική παράδοσή μας, που καλό είναι που τη λέμε και την αναφέρουμε, αλλά ξεχνάμε τη συνέχεια. Ξεχνάμε τον τραγουδιστή

Ξανθόπουλο, ο οποίος έβλεπε, όπως λέει στο βιβλίο του, τον Σπύρο τον Καλφόπουλο να περπατάει με τη βαλίτσα και τον ζήλευε γιατί περπατούσε με τη βαλίτσα στο χέρι και έκανε πολλά ταξίδια. Τον Στέλιο Καζαντζίδη, που μεγάλωσε στις γειτονιές εδώ πέρα. Τη Γιώτα Λύδια, τη Μαρία Φαραντούρη, την Αλίκη Καγιαλόγλου, ανθρώπους, οι οποίοι γεννήθηκαν και μεγάλωσαν εδώ, στη Νέα Ιωνία.

Θα μου πείτε γιατί τα αναφέρω όλα αυτά. Παράδειγμα, αν η Φαραντούρη είχε γεννηθεί, περίπου, 20 χρόνια πριν, ίσως, ήταν μία σύγχρονη Μπέλλου της εποχής της. Ή η Μπέλλου αν είχε γεννηθεί 20 χρόνια μετά να ήταν η Φαραντούρη της εποχής της. Το τραγούδι εξελίσσεται. Υπάρχει μία εξέλιξη, γιατί αλλάζουν οι συνθήκες της ζωής των ανθρώπων. Και όταν αλλάζουν οι συνθήκες της ζωής των ανθρώπων τότε αλλάζουν και όλα.

Έτσι, αυτό το κομμάτι της μεταφοράς των Ελλήνων, κυρίως, μουσικών από τα παράλια της Μικράς Ασίας, που ήρθαν, κατ' αρχάς, εδώ, εγκαταστάθηκαν, άρχισαν να παίζουν Σμυρναίικα τραγούδια, που είχαν, αλλά άρχισαν να κατασκευάζουν και καινούργια τραγούδια. Και μετά ήρθε η συνέχεια, μετά τον πόλεμο του λαϊκού τραγουδιού. Είναι μια ιστορική συνέχεια, που δεν πρέπει να την ξεχνάμε καθόλου. Αυτά σαν μία παρένθεση. Και εδώ έρχεται ο Πάνος Γεραμάνης, ο οποίος, σε αντίθεση με πάρα πολλούς, οι οποίοι ξέροντας πολύ λίγα λένε πάρα πολλά, τι έκανε; Έσκαψε. Έσκαψε, βρήκε, έκανε εκατοντάδες συνεντεύξεις στο ραδιόφωνο, ξεκινώντας από τον «902», πηγαίνοντας μετά στο Κρατικό Ραδιόφωνο, έκανε τις συνεντεύξεις του, και εκεί έχει αφήσει πίσω του μια τεράστια παρακαταθήκη αυτή τη στιγμή, που ένα κομμάτι της παρακαταθήκης αυτής είναι στο βιβλίο, που παρουσιάζουμε σήμερα. Η γυναίκα του, η Ναυσικά, και η κ. Τζιαντζή, στις οποίες πρέπει να χρωστάμε ευγνωμοσύνη, απομαγνητοφώνησαν πάνω από 1.000.000 λέξεις, οι οποίες είναι στη διάθεση της Ε.Ρ.Τ., η οποία ακόμη δεν τις έχει δημοσιοποιήσει.», και ακόμη ευχαρίστησε όλους τους εκλεκτούς ομιλητές για την παρουσία τους.

Ακολουθώντας, η Δημοσιογράφος κ. Αλεξάνδρα Χριστακάκη, η οποία συντόνισε την εκδήλωση, ανέφερε, μεταξύ άλλων, πως: «Αυτό το βιβλίο δεν είναι επί της ουσίας ένα βιβλίο για τον Πάνο Γεραμάνη, και αυτό έχει να κάνει και με τη σεμνότητα του Πάνου Γεραμάνη, αλλά είναι ένα βιβλίο, το οποίο υπηρετεί, προβάλλει, μας συστήνει όλους εκείνους, οι οποίοι ασχολήθηκαν με το λαϊκό τραγούδι. Και, βέβαια, η έγνοια του Πάνου Γεραμάνη όχι να φέρει στην επιφάνεια αυτούς που ήταν στην επιφάνεια, ούτως ή άλλως, και να μας συστήσει κάποιες επιμέρους δουλειές τους ή τη ζωή τους, αλλά η βασική του έγνοια ήταν να φέρει στην επιφάνεια αυτούς που ήταν ανώνυμοι, που ήταν αφανείς, και αυτούς καλούσε στο στούντιο να μιλήσουν για το έργο τους, να μιλήσουν για τη ζωή τους, να μιλήσουν για το τραγούδι. Αυτή, λοιπόν, η συνεισφορά είναι πάρα πολύ σημαντική και το ότι η Ε.Ρ.Τ. μέχρι τώρα δεν έχει αξιοποιήσει όλο αυτό το υλικό, όλον αυτόν τον θησαυρό και τον πλούτο, νομίζω ότι είναι ένα σοβαρό πρόβλημα.», κατόπιν είπε, μεταξύ άλλων, πως: «Όλες οι εκπομπές του είναι μια ιδιότυπη εγκυκλοπαίδεια του λαϊκού τραγουδιού, καταγραφή της Ιστορίας του ρεμπέτικου, του κλασικού, του λαϊκού τραγουδιού, μέσα από τις αφηγήσεις των ίδιων των δημιουργών.», προσθέτοντας πως: «Διαβάζοντας, λοιπόν, το βιβλίο είδα το εξής, διότι η Νέα Ιωνία είναι παρούσα σε πάρα πολλές σελίδες αυτού του βιβλίου, που αυτό σημαίνει ότι ήταν παρούσα σε πάρα πολλές εκπομπές του Πάνου Γεραμάνη. Είναι η Νέα Ιωνία από το 1950 μέχρι το 1965. Ξαναζωντανεύει, μας συστήνει τη Νέα Ιωνία πώς ήτανε τότε και αν, δηλαδή, πραγματικά, περπατώντας στον δρόμο και έχεις υπόψη σου αυτά τα αναγνώσματα, προσπαθείς να δεις πώς ήταν κάποτε και τι έχει απομείνει σήμερα.», και ακόμη διάβασε ένα χαρακτηριστικό απόσπασμα από το παρουσιαζόμενο βιβλίο.

Στη συνέχεια, τον λόγο έλαβε η μια από τις επιμελήτριες της έκδοσης, η κ. Μαριάννα Τζιαντζή, καθώς λόγω ανειλημμένων υποχρεώσεων εκτός Αθηνών η κ. Ναυσικά Γεραμάνη δεν ήταν δυνατόν να παραστεί στη συγκεκριμένη παρουσίαση. Έτσι, λοιπόν, η κ. Μαριάννα Τζιαντζή ανέφερε, μεταξύ άλλων, πως: «Αναρωτιέμαι πολλές φορές τι είναι αυτό που έκανε τον Πάνο Γεραμάνη τόσο ξεχωριστό, που μας κάνει να τον θυμόμαστε και σήμερα, 21 χρόνια μετά τον θάνατό του. Πιστεύω ότι ήταν η ιδιότητά του να κάνει τον άλλον, τον συνομιλητή του, να νιώθει ξεχωριστός, να φέρνει στην επιφάνεια ό,τι καλό έχει ο άλλος, ό,τι καλό έχει μέσα του. Έχω ακούσει πάρα πολλούς ανθρώπους να λένε με περηφάνεια: «Ήμουν φίλος με τον Πάνο.», «Ο Πάνος ήταν φίλος μου.». Και απορούσα πώς είναι δυνατόν κανείς να συντηρεί εκατοντάδες φίλους. Και πρακτικά είναι αδύνατο. Όμως, ο Πάνος γεννούσε στους ανθρώπους αυτό το αίσθημα της εμπιστοσύνης. Πέρα από την υψηλή ευφυΐα του, το ήθος του, τα εύκολα αναγνωρίσιμα χαρίσματά του, ο Πάνος ήταν ένας εξαιρετικά εξωστρεφής και κοινωνικός άνθρωπος. Οι μεγάλες του αγάπες ήταν τέσσερις: Η Αριστερά, συγκεκριμένα το Κ.Κ.Ε., αλλά αγαπούσε και άλλους χώρους της Αριστεράς ο Πάνος. Το λαϊκό τραγούδι, το ποδόσφαιρο και η λαϊκή ταβέρνα. Σε συνδυασμό, βέβαια, με τον καλό μεζέ και την καλή παρέα. Ήταν γήινος ο Πάνος, αλλά είχε και την τάση να μοιράζεται τις αγάπες του.»,

Επίσης, η κ. Τζιαντζή είπε, μεταξύ άλλων, πως: «Ένα από τα χαρίσματα του Πάνου Γεραμάνη ήταν η εκπληκτική του μνήμη. Ήξερε την Αθήνα, τον Πειραιά, τις συνοικίες τους απ' έξω και ανακατωτά. Θυμόταν ονόματα καλλιτεχνών, οργανοπαικτών, λαϊκών κέντρων, ακόμη και τους μαγαζάτορες τα ονόματα, και των σερβιτόρων ήξερε. Ήξερε όλα τα τοπόσημα της Αθήνας, τα βενζινάδικα, τις δημόσιες υπηρεσίες, τα καφενεία. Τα αποτύπωνε μέσα στο μυαλό του και δεν είναι παράξενο, που μερικοί τον λέγανε «ανθρώπινο google». Και σκέφτομαι πως αν γινόταν ένας διαγωνισμός ανάμεσα στον Πάνο και την Τεχνητή Νοημοσύνη, ο Πάνος θα έβγαине νικητής, γιατί η Α.Ι. ξέρει μόνο όσα

υπάρχουν, έχουν καταχωρηθεί στο διαδίκτυο, ενώ ο Πάνος ήξερε όλα όσα είχε ζήσει ο ίδιος, είχε γνωρίσει από πρώτο χέρι ή τα είχε ακούσει από άλλους ανθρώπους, που τα ήξεραν από πρώτο χέρι.».

Ακόμη, η κ. Τζιαντζή επισήμανε πως: «Το λαϊκό τραγούδι, που αγάπησε και διέδωσε ο Πάνος Γεραμάνης, δεν μπορεί να αναβιώσει με την παλιά του μορφή, δεν μπορεί να ξαναγεννηθεί όπως ήταν, γιατί δεν μπορεί να αναβιώσει ο λαϊκός πολιτισμός, που το γέννησε. Το σίγουρο είναι ότι δεν μπορούμε να τον αγνοήσουμε. Αν ήταν να δώσω έναν τίτλο σε αυτό το βιβλίο, άλλο από αυτόν που έχει, θα έλεγα: «Χαρές και πίκρες του τραγουδιού», «Οι χαρές και τα φαρμάκια». Γιατί όλα αυτά παρελαύνουν στο βιβλίο. Δεν είναι μόνο μιζέρια, φτώχεια κ.λπ.. Συναντάμε και τη χαρά. Και πολλές φορές. Και η χαρά σε ατομικό επίπεδο ήταν για τον λαϊκό καλλιτέχνη, εκεί που δούλευε για 10-15 δραχμές μεροκάματο, ξαφνικά να παίρνει 40, να παίρνει 50. Δεν μιλάω για τις φίρμες, που παίρνανε 100 κ.λπ.. Βιοπαλαιστές παρέμεναν, αλλά, τουλάχιστον, είχαν ξεφύγει από τη μεγάλη φτώχεια, από τη μεγάλη πίεση της χειρονακτικής δουλειάς.», ενώ ολοκληρώνοντας ανέφερε πως: «Καθώς εξετάζουμε το χθες δεν το αναπολούμε, δεν το νοσταλγούμε, αλλά προσπαθούμε να το συγκρίνουμε με την πραγματικότητα σήμερα.».

Στη συνέχεια, η κ. Χριστακάκη διάβασε ένα απόσπασμα από τη συνέντευξη του Νίκου Ξανθόπουλου στον Πάνο Γεραμάνη, και αμέσως μετά τον λόγο έλαβε ο Ερευνητής του Ελληνικού Τραγουδιού κ. Παναγιώτης Κουνάδης, ο οποίος αναφέρθηκε σε χαρακτηριστικές λεπτομέρειες από τη γνωριμία του με τον Πάνο Γεραμάνη, τονίζοντας, μεταξύ άλλων, πως: «Με συνέδεε μια αγάπη με τον Παναγιώτη. Φοβερή. Κάτι σαν αδερφός μου ήταν όλα τα χρόνια. Μάλιστα, για να κλείσω αυτό το κεφάλαιο, ο Παναγιώτης ήταν υπόδειγμα καλού ανθρώπου. Καλός άνθρωπος με όλες τις εκδοχές του τι σημαίνει καλός άνθρωπος.».

Κατόπιν, η κ. Χριστακάκη διάβασε ένα ακόμη απόσπασμα από το βιβλίο.

Ακολουθως, ο Συνθέτης και Τραγουδιστής κ. Βαγγέλης Κορακάκης, είπε, μεταξύ άλλων, πως: «Ο Πάνος Γεραμάνης ήταν ένας άνθρωπος, ο οποίος ήταν ένας βασικός πυρήνας του λαϊκού τραγουδιού. Το αγάπησε πάρα-πάρα πολύ, και, βέβαια, θέλω πάρα πολύ αυτό το βιβλίο να το διαβάσω.».

Και πάλι η κ. Χριστακάκη διάβασε αποσπάσματα από το βιβλίο και τη διαδέχτηκε ο Δημοσιογράφος κ. Γιώργος Λαουτάρης, λέγοντας, μεταξύ άλλων, πως: «Διάβασα με πολύ μεγάλη χαρά το βιβλίο της Ναυσικάς και της Μαριάννας και η αίσθηση που μου έδωσε είναι ότι ήρθε σαν ένα μήνυμα κλεισμένο σε ένα μπουκάλι, που το βρίσκεις σε μια ακτή. Ή μπορούμε να το φανταστούμε σαν ένα κιτρινισμένο γράμμα, που ξεχάστηκε για δεκαετίες μέσα σε ένα σκονισμένο μπαουλάκι, κάπου σε ένα πατάρι. Διαβάζουμε ή καλύτερα ακούμε διαβάζοντας κάποιες φωνές από το παρελθόν. Δεν είμαι ειδικός στο λαϊκό τραγούδι, όμως, μου αρέσουν οι ιστορίες, μου αρέσει η δημοσιογραφία και η θεωρία γύρω από αυτά. Και έτσι θέλω να μοιραστώ μαζί σας γιατί βρήκα αυτό το βιβλίο πολύ ξεχωριστό.», αναφέρθηκε στον ρόλο που είχαν το ραδιόφωνο και η τηλεόραση πριν από την εκτόξευση των μέσω κοινωνικής δικτύωσης και των εργαλείων τους σε ό,τι αφορά στη γνωστοποίηση και στη μετάδοση των καινούργιων και όχι μόνο τραγουδιών, έκανε σύγκριση του ραδιοφώνου και της τηλεόρασης την περίοδο που έκανε εκπομπές ο Πάνος Γεραμάνης, και ακόμη σχολίασε την χαρακτηριστική φωτογραφία του εξωφύλλου του παρουσιαζόμενου βιβλίου.

Επίσης, ο κ. Λαουτάρης είπε, μεταξύ άλλων, πως: «Ο Γεραμάνης είναι ένας τεχνίτης του εφήμερου λόγου. Είναι ένας υπηρέτης αυτού που λέμε «ραδιοφωνικός αέρας». Εργάζεται για ένα ποιοτικό αποτέλεσμα, με την επίγνωση ότι αυτό θα αφήσει μια στιγμιαία εντύπωση στους ακροατές και με τον καιρό, ίσως, ένα θολό στίγμα, μια γενική αίσθηση. Αρκετοί θα θυμούνται, για παράδειγμα, από τους ακροατές του ότι η Μοσχολιού βγήκε κάποτε και μίλησε στους «Λαϊκούς Βάρδους», ελάχιστοι, όμως, θα μπορέσουν ποτέ να ανακαλέσουν ατάκες από όσα είπε. Η δουλειά, λοιπόν, του Γεραμάνη έχει τη συστηματικότητα του επιστήμονα και του επίμονου ερευνητή. Όπως φανερώνεται από το βιβλίο της Ναυσικάς και της Μαριάννας ο Δημοσιογράφος αυτός είχε κατά νου ένα μεγάλο σχέδιο: φιλοτεχνούσε εκπομπή την εκπομπή μια μεγάλη εγκυκλοπαίδεια του ελληνικού λαϊκού τραγουδιού. Και δεν είχε, βέβαια, την άνεση του Πανεπιστημιακού. Θα μου επιτρέψετε να πω ότι ήταν ένας εργάτης της ενημέρωσης.». Συνεχίζοντας, ο κ. Λαουτάρης, επισήμανε πως: «Και τώρα έρχεται η συμβολή αυτού του βιβλίου, το οποίο γεφυρώνει δύο ασύμβατους κόσμους: τον κόσμο της προφορικότητας και τον κόσμο του γραπτού λόγου. Οι φιλοξενούμενοι, λοιπόν, του Γεραμάνη γίνονται, θα λέγαμε, οι ήρωες αυτού του βιβλίου και, ταυτόχρονα, οι αφηγητές του. Οι άνθρωποι αυτοί, τους οποίους εγώ τώρα εγγράφω στον προφορικό πολιτισμό, άφησαν ένα πάρα πολύ σημαντικό υλικό αποτύπωμα. Τη δισκογραφία, που είναι ένα αθάνατο τεκμήριο του λαϊκού πολιτισμού. Όμως, οι ίδιες οι προσωπικότητες αυτές: οι τραγουδιστές, οι τραγουδίστριες, οι τραγουδοποιοί και οι οργανοπαίκτες έζησαν ενδιαφέρουσες ζωές και έγιναν οι ίδιοι πρωταγωνιστές μιας ολόκληρης εποχής. Και δεν ήταν, φυσικά, οι άνθρωποι, που θα γράφανε απομνημονεύματα και οι οποίοι θα μπορούσαν να αφήσουν βιβλία, όπως θα έκανε ένας διανοούμενος. Ο Πάνος Γεραμάνης κατάλαβε, λοιπόν, ως πρωτοπόρος ότι αυτοί οι χαρακτήρες είναι, όπως λέμε στα Μέσα, είναι ειδησεογραφικά σημαντικοί, και απέσπασε από αυτούς αναμνήσεις, απέσπασε αναμνήσεις, ανέκδοτα, εικόνες από το παρελθόν, όλες αυτές που ακούσαμε πριν από λίγο. Ο υποκειμενισμός είναι έντονος. Κανείς δεν πρόκειται να διασταυρώσει ημερομηνίες ή στοιχεία. Αυτό, όμως, που μετράει εδώ δεν είναι το ίδιο το γεγονός, αλλά αυτό που πιστεύει ο αφηγητής, αυτό που είδε, αυτό που ένιωσε. Ξέρουμε, άλλωστε, ότι στην προφορική διήγηση μιας ωραίας ιστορίας πολλές φορές οι λεπτομέρειες αλλάζουν. Η ιστορία εμπλουτίζεται με έναν κάπως ευφάνταστο τρόπο. Δεν μας νοιάζει, όμως, γιατί η υποκειμενικότητα είναι κι αυτή κομμάτι της ιστορίας. Και εδώ μπήκαν στο κάδρο οι δύο επιμελήτριες. Αλλά θα μου επιτρέψεις Μαριάννα να πω ότι η λέξη «επιμέλεια» συσκοτίζει περισσότερο παρά αντανάκλα τη δουλειά που έκαναν, ώστε να μπορούμε να διαβάσουμε αυτή τη στιγμή ένα πολύ συγκροτημένο και πολύ ενδιαφέρον βιβλίο, με αρχή, μέση και τέλος. Οι εργασίες, που μεσολαβούν από την ακρόαση μιας εκπομπής μέχρι τη δημιουργία του βιβλίου, είναι πάρα πολλές. Είπε κάποια πράγματα πριν η Αλεξάνδρα για την απομαγνητοφώνηση. Αντίθετα από ό,τι πιστεύεται γενικώς, η απομαγνητοφώνηση είναι μια πάρα πολύ απαιτητική δουλειά, που, κατά τη γνώμη μου, δεν μπορεί να γίνει από την Τεχνητή Νοημοσύνη, και, μάλιστα, μάλλον, δεν θα μπορέσει να γίνει ποτέ. Γιατί δεν μπορεί να υποκατασταθεί; Γιατί, κατ' αρχάς, είναι μια κριτική διαδικασία. Είναι μια διαδικασία επιλογής της ουσίας και αφαίρεση των περιττών λέξεων της προφορικότητας, των περιττών επαναλήψεων. Απαιτεί πολλές φορές «χειρουργικές» επαναδιατυπώσεις, όπως έχουμε κάνει πολλές φορές όσοι έχουμε απομαγνητοφωνήσει συνεντεύξεις, έτσι ώστε η σύνταξη να βγάζει πραγματικά νόημα.», μνημόνευσε και άλλες δυσκολίες του όλου συγγραφικού εγχειρήματος, μίλησε για την οργάνωση της δομής και των κεφαλαίων του βιβλίου, και ολοκλήρωσε λέγοντας πως: «Οι καλεσμένοι του Πάνου Γεραμάνη βρίσκονταν σε ένα ιδιότυπο περιθώριο. Μπορεί αρκετοί από αυτούς να γεύτηκαν μεγάλη λαϊκή αναγνώριση,

μπορεί να απέκτησαν πολλά χρήματα από τη δουλειά τους, όμως, το λαϊκό, πόσο, μάλλον, το ρεμπέτικο τραγούδι, τουλάχιστον, μέχρι τη δεκαετία του 1980 δεν θεωρήθηκε ποτέ ποιοτικό, άξιο έρευνας, και χρειαζόταν, όπως με πολύ ενδιαφέρον άκουσα από τον κ. Κουνάδη, ιδιαίτερες προσπάθειες για να αποδείξεις την αξία του. Να βάλεις ονόματα μπροστά, να διεκδικήσεις. Κάνατε προσπάθεια από ότι κατάλαβα. Πάντως, η ζωή των πρωταγωνιστών του, όπως και το ίδιο το τραγούδι, ήταν κομμάτι όχι της «mainstream» κουλτούρας, αλλά αυτό που λέμε μιας εναλλακτικής κουλτούρας. Ο Πάνος Γεραμάνης έδειξε ένα αυθεντικό και ζωηρό ενδιαφέρον γι' αυτές τις ιστορίες και γι' αυτούς τους ανθρώπους και έκανε το πρώτο και βασικό βήμα. Έκανε την έρευνα, βρήκε τους πρωταγωνιστές, πήρε τις συνεντεύξεις, απέσπασε τις μαρτυρίες. Η Ε.Ρ.Τ., πρέπει να το πούμε αυτό, όσο και αν της κάνετε κριτική, ότι αυτό που είχε να κάνει το έκανε. Δηλαδή, διέσωσε το αρχείο και το υλικό, υποδεικνύοντας ιστορική συνείδηση, αλλά και μια τεχνική επάρκεια. Μένει να κάνει το επόμενο βήμα. Τέλος, σε αυτή την αλυσίδα ήρθε η Ναυσικά και η Μαριάννα, που έκαναν την πιο δύσκολη δουλειά, αυτή της καταγραφής, της επιλογής και της σύνθεσης. Και το μήνυμα στο μπουκάλι, που λέγαμε στην αρχή, αφού διένυσε τόσα μίλια στο πέλαγος του χρόνου, έφτασε στον προορισμό του και γι' αυτόν τον λόγο, Μαριάννα και Ναυσικά, από καρδιάς: ευχαριστούμε πολύ.».

Η εκδήλωση ολοκληρώθηκε με μία ακόμη σχετική εξιστόρηση για το ρεμπέτικο τραγούδι από τον κ. Παναγιώτη Κουνάδη, τον οποίο ακολούθησε ένα υπέροχο μουσικό λαϊκό πρόγραμμα με τους Ιωνιώτες μουσικούς κ.κ. Κωστή Κωστάκη και Φώτη Βεργόπουλο.

Επίσης, στην εκδήλωση παραβρέθηκαν, μεταξύ άλλων, ο Πρόεδρος του Σωματείου Ινεπολιτών-Κασταμονιτών Νέας Ιωνίας «Η Κοίμηση της Θεοτόκου» κ. Αντώνης Κοντίτσης, το μέλος του Δ.Σ. του Συλλόγου Σμυρναίων Νέας Ιωνίας κ. Χρυσούλα Αθηνάκη, ο Ποιητής και Αρχιτέκτονας κ. Νίκος Γαζέπης, ο Συγγραφέας κ. Κωνσταντίνος Τσαγκαράκης και ο Δημοσιογράφος κ. Γιάννης Σμυρλάκης, ενώ από τον Ιωνικό Σύνδεσμο παραβρέθηκαν η Αντιπρόεδρος κ. Φωτεινή Παπαδοπούλου, τα μέλη του Δ.Σ. κ.κ. Θεόδωρος Παλκογιάννης, Δέσποινα Νησίδου και Έφη Θανοπούλου, καθώς και ο επίτιμος Πρόεδρος κ. Τάκης Κωστιδάκης.

Σε ό,τι αφορά στο παρουσιαζόμενο βιβλίο αυτό καθαυτό οφείλουμε να αναφέρουμε πως στις σελίδες του παρουσιάζονται στιγμές από τη ζωή Λαϊκών Βάρδων και αποτελεί έναν φόρο τιμής στους εκατοντάδες καλλιτέχνες και δημιουργούς, που συνομίλησαν με τον Πάνο Γεραμάνη σε μια ιστορική ραδιοφωνική εκπομπή της Ε.Ρ.Τ., από το 1990 έως το 2025, από την οποία δεν πέρασαν μόνο οι Μεγάλοι, οι πρωτομάστορες, εκείνοι που «έσκαψαν το χώμα με τα νύχια, δίχως ξύλινο άροτρο», σύμφωνα με τον Τάκη Μπίνη, για να υψωθεί το οικοδόμημα του κλασικού λαϊκού τραγουδιού. Πέρασαν και οι ξεχασμένοι, που μοιράστηκαν στιγμές από τη ζωή τους και το έργο τους.

Όλοι τους αυτοί οι λαϊκοί βάρδοι είναι οι συγγραφείς του βιβλίου, αυτοί το υπαγόρευσαν, και η συγκεκριμένη έκδοση είναι μια ανθολόγηση, μια επιλογή από τα λόγια τους. Σκοπός της έκδοσης δεν είναι να νοσταλγήσουν οι αναγνώστες καταστάσεις, που οι περισσότεροι ενδεχομένως δεν έχουν ζήσει, ούτε να επαναληφθεί το πόσο σημαντικός Δημοσιογράφος και ερευνητής ήταν ο Πάνος Γεραμάνης. Σημαντικοί ήταν οι άνθρωποι, που πέρασαν από την εκπομπή του, σημαντική, πολύτιμη ήταν και η συμβολή τους στον λαϊκό πολιτισμό. Με αφορμή, λοιπόν, τις «στιγμές», που μας χάρισαν οι λαϊκοί βάρδοι, αναλογιζόμαστε πόσο οικεία ήταν κάποτε για τους κατοίκους της η πόλη και πώς η λαϊκή

ταβέρνα και το λαϊκό τραγούδι ενίσχυαν την αίσθηση της κοινότητας, παρά τις χίλιες μύριες δυσκολίες της καθημερινής ζωής.

pyrranews.gr | Ταυτότητα / Διαχειριστής – Διευθυντής: Απόστολος Σαλονικίδης / Διευθύντρια Σύνταξης: Παναγιώτα Σούγια / Ιδιοκτησία – Δικαιούχος domain name: Απόστολος Σαλονικίδης & ΣΙΑ Ο.Ε./ Νόμιμος Εκπρόσωπος: Απόστολος Σαλονικίδης / Έδρα – Γραφεία: Χρυσοστόμου Σμύρνης αρ. 45-49, Αθήνα, Τ.Κ. 11144

Ηλεκτρονική διεύθυνση Επικοινωνίας: pyrranews@gmail.com, Τηλ. Επικοινωνίας: 6944503911